

AHIMSĀ (sansk. a — nie, himsā — krzywdzenie, wyrządzanie zła) — termin wyrażający zakaz krzywdzenia ludzi, zwierząt i wszelkich istot żyjących, w tym również roślin.

Termin ten i odpowiadające mu pojęcia wystąpiły już w jednej z najstarszych upaniśad (ok. VII w. przed Chr.). Pierwotnie wchodził tu w grę lęk przed naruszeniem uniwersalnego procesu życia, zrodzony z obawy wywołania fatalnych skutków; lęk ten ostatecznie stał się jedną z podstaw moralności, cnotą kardynalną, mającą zapewnić człowiekowi spokój oraz bezpieczeństwo; w odniesieniu do zwierząt źródłem takiego sposobu postępowania była prawdopodobnie cześć dla krowy, rozszerzona potem na inne zwierzęta. W kołach ascetów a. uważano za konieczny warunek pomyślnego wkroczenia na drogę wyzwolenia-zbawienia i za podstawę wszelkich innych postaci panowania nad sobą, z pokonywaniem namiętności i umiłowaniem prawdy włącznie, czego wynikiem było podniesienie a. do rangi obowiązku wszystkich klas społeczeństwa.

W technice yogi a. występuje jako główny nakaz w całym ośmioczlönowym kursie; zaznaczyła się także w *Mahābhāracie* w tendencji zastępowania ofiar ze zwierząt ofiarami z nasion, kwiatów lub wody. Wynikiem a., połączonej z wiarą w obecność Boga we wszystkim co żyje, jest przestrzeganie przez większość wyznawców hinduizmu zakazu spożywania mięsa. A. przestrzegają także różne odłamy i sekty hinduizmu; a. odgrywała również ogromną rolę — obok prawdy (satya) — w poglądach i zasadach M. K. Gandhiego; wielką wagę przywiązywano do niej w buddyźmie (Aśoka) i w dżinizmie.

Bibliografia: S. Radhakrishnan, *Indian Philosophy*, Lo 1951 (*Filozofia indyjska*, I–II, Wwa 1958–1960); J. Gonda, *Die Religionen Indiens* I–II, St 1960–1963; M. Gandhi, *Autobiografia*, Wwa 1972; L. Cyboran, *Klasyczna joga indyjska*, Wwa 1986, 330.

Eugeniusz Słuszkiewicz